

Cultuur educatie

PO / VO

2021

**Toelichting op
het Canvas voor
beleidsambtenaren**

Ter ondersteuning van het ontwikkelen van een CaB 2.0 plan door gemeentelijke beleidsambtenaren.

Inhoudsopgave

Inleiding 4

Achtergrond van het Canvas 6

Drie subsidieregelingen 7

Gebruik van het Canvas 8

Gebruik van het Canvas om te komen tot een CaB 2.0 plan 10

Bijlage: De drie regelingen voor cultuureducatie toegelicht 12

Inleiding

Doel: het bieden van een tool ter ondersteuning van het ontwikkelen van een gemeentelijk CaB 2.0 plan door gemeentelijke beleidsambtenaren.

Gemeenten in Overijssel kunnen in aanmerking komen voor subsidie in het kader van Cultuureducatie aan de Basis (CaB 2.0). Die subsidie is beschikbaar voor één of meerdere van de volgende activiteiten:

1. Cultuureducatieve activiteiten aanbieden voor het primair onderwijs.
2. Verdieping en implementatie van doorgaande leerlijnen cultuuronderwijs.
3. Het vergroten van vakinhoudelijke deskundigheid van leerkrachten, vakdocenten en educatief medewerkers op het gebied van cultuuronderwijs.
4. Het versterken van de meerjarige samenwerking van de school met de lokale culturele omgeving voor de kunstzinnige en culturele ontwikkeling van leerlingen.

Alle gemeenten moeten voor 23 april een formulier invullen en een activiteitenplan 2021-2024 indienen bij de provincie.

In de laatste bijeenkomst die Rijnbrink heeft georganiseerd voor beleidsambtenaren is gevraagd of het mogelijk is een format te ontwikkelen voor een dergelijk plan dat beleidsambtenaren kunnen gebruiken als leidraad. De cultuurcoaches gaven aan behoefte te hebben aan een format voor het voeren van gesprekken met scholen. Met beide vraagstukken is Rijnbrink aan de slag gegaan.

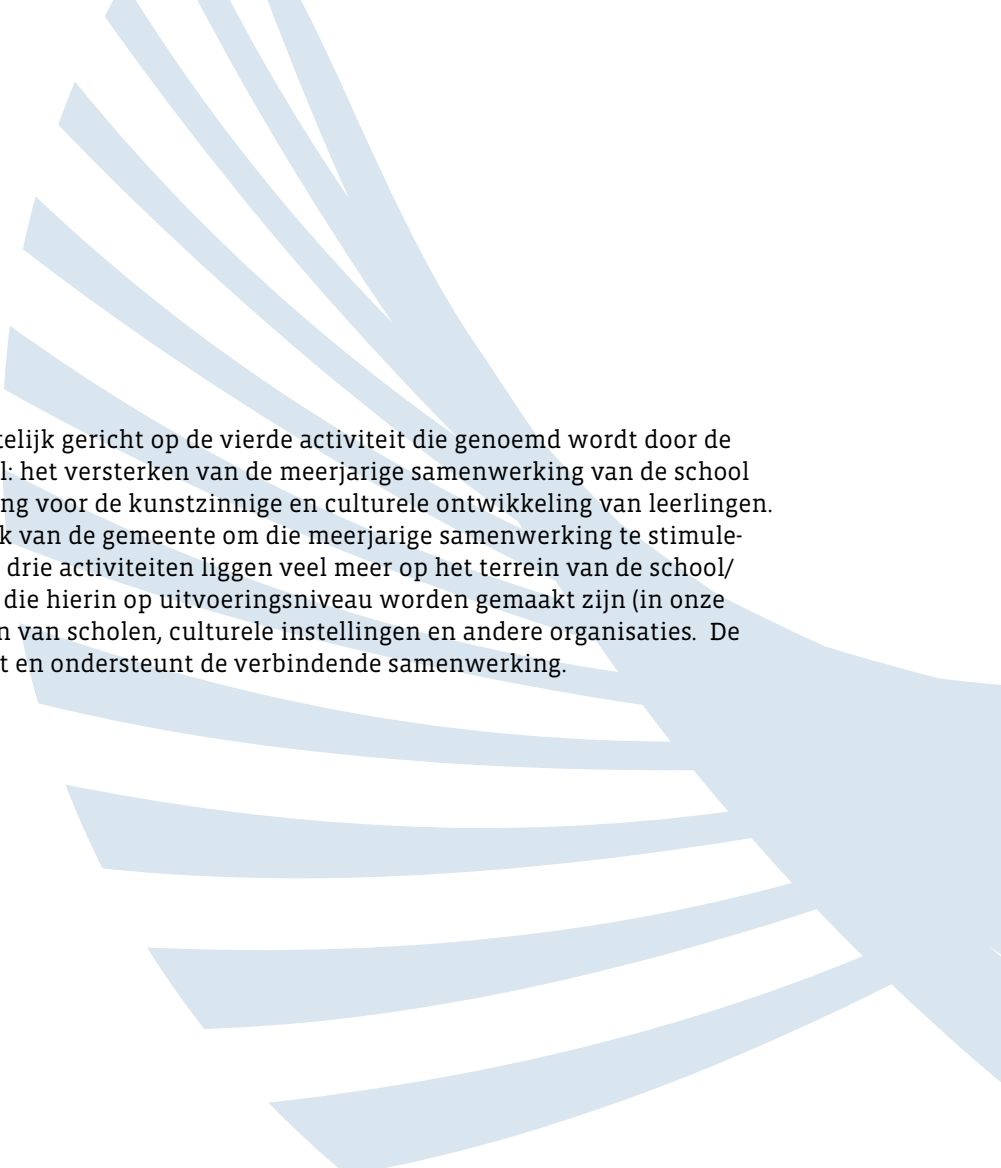
Er is een format ontwikkeld onder de naam “Canvas”, een model dat de aspecten benoemt die geadresseerd moeten worden bij het ontwikkelen van een plan voor cultuureducatie. We hebben een Canvas ontwikkeld voor de cultuurcoaches voor de gesprekken met scholen over hun cultuureducatieplannen en -activiteiten. Vervolgens hebben we gekeken hoe we het Canvas bruikbaar kunnen maken voor beleidsambtenaren. Door eenzelfde model te gebruiken zorgen we ervoor dat de diverse partijen praten over dezelfde onderwerpen, weten wie welke onderwerpen op welke manier behandelt en ook een goed gesprek kunnen hebben over afstemming.

Beleidsambtenaren hebben de nodige ervaring met het schrijven van plannen. Sommigen gebruiken een eigen model/format voor het schrijven van een plan en dat kan uiteraard ook gebruikt worden. Rijnbrink heeft uitsluitend op verzoek een model aangeleverd voor hen die daar behoefte aan hebben. Het is geen wet of voorschrift; het is een hulpmiddel ter ondersteuning en kan daarmee ook zelf aangepast worden aan eigen wensen of omstandigheden.

Het Canvas voor beleidsambtenaren omvat:

- Het model (=Canvas) met daarin de aspecten die besproken moeten worden in het plan.
- Deze toelichting op dit Canvas waarin kort wordt ingegaan op elk van de onderdelen van het Canvas. De toelichting bevat informatie waarin de koppeling expliciet wordt gelegd met de aanvraagprocedure van de provincie:
 - een concept inhoudsopgave (met informatie uit het Canvas welke de vragen beantwoordt van de provincie)
 - welke documenten bij het plan moeten worden aangeleverd

>

Het model – het Canvas – is feitelijk gericht op de vierde activiteit die genoemd wordt door de provincie als zijnde subsidiabel: het versterken van de meerjarige samenwerking van de school met de lokale culturele omgeving voor de kunstzinnige en culturele ontwikkeling van leerlingen. De provincie ziet het als de taak van de gemeente om die meerjarige samenwerking te stimuleren en te faciliteren. De andere drie activiteiten liggen veel meer op het terrein van de school/schoolbesturen zelf. De keuzes die hierin op uitvoeringsniveau worden gemaakt zijn (in onze visie) onderdeel van de plannen van scholen, culturele instellingen en andere organisaties. De gemeente faciliteert, stimuleert en ondersteunt de verbindende samenwerking.

Achtergrond van het Canvas

Het “Canvas” is voor het eerst gepresenteerd in het boek Business Model Generatie (Osterwalder & Pigneur, 2009). Een businessmodel beschrijft de grondgedachte van hoe een organisatie waarde creëert, levert en behoudt. Hoewel het Canvas bedoeld is om bestaande businessmodellen tegen het licht te houden en te vernieuwen biedt het ook mogelijkheden om het te gebruiken voor ontwikkeling van nieuwe businessmodellen. Uit de praktijk blijkt dat dit Canvas zeer bruikbaar is voor organisaties bij het beantwoorden van de vraag ‘Waar staan wij voor?’. Het kan dan een hulpmiddel zijn om voor verschillende producten en diensten de vraag te stellen wat de organisatie wil leveren, voor wie, met wie, op welke manier, hoe, wat de kosten en inkomsten zijn en hoe de organisatie daarover wil communiceren.

Eigenlijk gaat het dan over alle aspecten die je moet onderzoeken bij het ontwikkelen van je eigen producten en diensten.

Cultuuronderwijs is een beleidsterrein binnen de gemeente dat ingevuld kan worden met de vragen die in het Canvas gesteld worden. Dat hebben we gedaan in het voorliggende Canvas, waarbij we het tegelijkertijd gekoppeld hebben aan het aanleveren van het door de provincie gevraagde CaB plan.

Zoals gezegd is het Canvas een instrument dat je kunt gebruiken, maar het hoeft niet. Het is voor eenieder geheel naar eigen inzicht te gebruiken.

Door het Canvas “in te vullen” ontstaat er een heldere beschrijving van de visie, de ambities en de doelen. Als die goed in beeld zijn, kan ook worden gekeken met wie waarvoor samengewerkt gaat worden en wie wat moet doen om de doelen te realiseren.

Op deze manier ontstaat bijna organisch het door de provincie gevraagde CaB 2.0 plan.

Drie subsidieregelingen

Op dit moment hebben we te maken met drie (subsidie)regelingen die betrekking hebben op ontwikkeling en uitvoering van cultuuronderwijs op lokaal niveau: Cultuureducatie met Kwaliteit (CmK), Cultuureducatie aan de Basis (CaB 2.0) en het Bestuurlijk Kader Cultuur en Onderwijs (BKCO). In bijlage 1 is aangegeven hoe die drie zich tot elkaar verhouden en hoe zij met elkaar kunnen worden verbonden.

In het Canvas is als uitgangspunt genomen dat een gemeente op lokaal niveau de drie subsidie-regelingen zoveel mogelijk met elkaar verbonden wil zien zodat cultuureducatie in de praktijk zoveel mogelijk kan worden versterkt en afgestemd. Daarmee wordt er een grote stap gezet in het handen en voeten geven aan het Lokaal Convenant dat een uitvloeisel moet zijn van het Bestuurlijk Kader Cultuur en Onderwijs.

Dat betekent dat in het Canvas aandacht wordt besteed aan de ambities die er zijn en met wie wordt samengewerkt. Daar worden belangrijke verbindingen gelegd voor de toekomst.

Gebruik van het Canvas

Het Canvas is op de volgende pagina grafisch weergegeven.

Vanuit de optiek van de gemeente wordt een aantal onderwerpen gepresenteerd met betrekking tot cultuureducatie waarover vragen gesteld worden en waarop een antwoord nodig is:

- In het midden staan de belangrijkste waarden: Waar staan wij als gemeente voor? Welke ambities hebben wij met cultuur en met cultuureducatie? Welke concrete doelstellingen hebben wij met betrekking tot cultuureducatie? Wat is onze beginsituatie (de stand van zaken op dit moment) en wat is de gewenste eindsituatie? Die waarden staan niet voor niets in het midden. Deze vormen de basis.
- Aan de linkerkant van het Canvas zie je wie de belangrijkste samenwerkingspartners voor de gemeente zijn, wat de belangrijkste activiteiten zijn, en wat de belangrijkste middelen zijn.
- Aan de rechterkant staat wat de gemeente wil doen en voor wie (de verschillende doelgroepen), hoe de gemeente met hen wil omgaan en hoe de gemeente zich wil karakteriseren. Hierin wordt ook aangegeven dat communicatie een apart te adresseren onderwerp is.
- Aan de onderkant staat vervolgens hoe de uitgavenstructuur eruitziet en waar de inkomsten vandaan komen die voor cultuureducatie ingezet kunnen worden.

Het gaat om 9 vakjes – feitelijk 9 hoofdvragen – waarmee de huidige en de gewenste situatie in beeld worden gebracht die tegelijkertijd aangeven met welke activiteiten het verschil wordt aangepakt:

- Het hart: waar staat de gemeente voor?
- Voor wie doet de gemeente het?
- Hoe communiceert de gemeente en met wie?
- Waarin karakteriseert de gemeente zich: wat biedt men aan voor wie?
- Wie zijn de belangrijkste samenwerkingspartners en waarom?
- Wat zijn de belangrijkste middelen die worden ingezet?
- Welke stappen worden gezet om de gewenste situatie te bereiken?
- Welke inkomsten zijn er voor cultuuronderwijs?
- Welke kosten gaan gepaard met cultuuronderwijs zoals dat is beschreven in de gewenste situatie?

Deze vragen vormen feitelijk de ruggengraat voor het te ontwikkelen CaB 2.0 plan.

In elk vakje wordt een aantal vragen gesteld. De antwoorden op die vragen geven samen een goed beeld van de stand van zaken met betrekking tot cultuuronderwijs in de gemeente. Door te kijken naar wat er in de gemeente daadwerkelijk gebeurt en dit te vergelijken met wat men graag zou willen, ontstaat ook een beeld van de “gap”. Hoe wil de gemeente daarmee omgaan? Welke wensen en behoeften liggen er, welke activiteiten moeten worden uitgevoerd, door wie, met wie, met welke middelen, etc.?

Canvas cultuureducatie

praatplaat voor ambtenaren cultuur

Als een gemeente al een visie op cultuureducatie heeft (vastgelegd) en een uitgewerkt cultuureducatiebeleidsplan heeft, dan zou het “invullen” van dit Canvas relatief eenvoudig moeten zijn.

Het is natuurlijk mogelijk dat een gemeente die visie nog niet heeft ontwikkeld en/of vastgelegd. Dan biedt het Canvas houvast om op gestructureerde wijze vragen te beantwoorden en op deze manier visie te verwoorden en een plan te ontwikkelen om deze te realiseren.

Het Canvas hoeft niet van links naar rechts ingevuld te worden.

Het handigste is te beginnen met:

- **Kijken naar waar de gemeente voor staat** (het hart): wat is onze ambitie, welke doelstellingen hebben we?
- **Voor wie de gemeente wat doet** (de rechterkant): dit vloeit weer voort uit de visie op cultuureducatie: als men dit wil met het onderwijs, wat moet er dan worden gedaan voor wie?
- **Wil de gemeente zich wel** of niet op een bepaalde manier karakteriseren in het cultuureducatieonderwijs? Zijn er specifiek belangrijke thema's of aanpakken?
- **Welke activiteiten** moeten worden uitgevoerd om de gewenste situatie te bereiken?
- **Samenwerken:** met wie moet/wil de gemeente dan samenwerken om de activiteiten uit te voeren?
- **Welke middelen** worden daarbij ingezet?
- En hoe wil de gemeente communiceren: intern en extern?

Tot slot wordt er dan gekeken naar:

- **Uitgaven** die gepaard gaan met de plannen.
- **Inkomsten** die de gemeente heeft. En kan er een check worden gedaan of het daadwerkelijk allemaal past binnen het beschikbare budget?

Gebruik van het Canvas om te komen tot een CaB 2.0 plan

Het Canvas leent zich er prima voor om samen met een cultuurcoach en het lokale cultuureducatieplatform in te vullen, e.e.a. eventueel ook in overleg met een Lokale Educatieve Agenda (LEA).

Er kan een bijeenkomst worden georganiseerd om de informatie op te halen. Vervolgens kan de opgehaalde informatie verwerkt worden tot een ingevuld Canvas/plan om dat in een volgende bijeenkomst te bespreken.

Als het Canvas voor cultuurcoaches door de gemeentelijke cultuurcoach wordt gebruikt om de gesprekken met de scholen te voeren dan biedt dat ook een uitstekende informatiebron, die bijna naadloos past op het gemeentelijke Canvas.

Op de website van het subsidieloket van de provincie Overijssel staat voor CaB 2.0 aangegeven hoe de aanvraagprocedure verloopt, hoe er aangevraagd moet worden en welke documenten allemaal moeten worden aangeleverd:

- Een vierjarig activiteitenplan, voor de jaren 2021, 2022, 2023 en 2024 met daarin het aantal, de aard en de frequentie van de activiteiten die worden uitgevoerd op het gebied van cultuureducatie, de samenwerkingsafspraken met het onderwijs en culturele instellingen.
- Een voorstel of besluit waaruit blijkt dat de gemeentelijke eigen bijdrage voor cultuuronderwijs op de gemeentelijke cultuurbegrotingen voor de jaren 2021 t/m 2024 is opgenomen.
- Een voorstel of besluit waaruit blijkt dat de gemeente een combinatiefunctionaris in de gemeente aanstelt voor minimaal 16 uur per week vanaf 31 december 2024.
- Een intentieverklaring van het schoolbestuur of de schoolleiding voor de financiële en inhoudelijke bijdrage.
- Een overzicht van scholen die zich financieel en inhoudelijk committeren aan het gemeentelijk cultuureducatieplan.
- Een ondertekende machtiging als u dit formulier invult als gemachtigde.

Het activiteitenplan kan – het hart van de aanvraag – relatief eenvoudig worden afgeleid van het ingevulde Canvas. Immers: daar staat in waar de gemeente voor staat, wat de doelstellingen zijn, met wie waarvoor wordt samengewerkt en welke activiteiten worden uitgevoerd.

De volgende concept inhoudsopgave voor een dergelijk plan kan dienen als ruggengraat:

1. Inleiding

Korte achtergrondschets, waarom dit plan en wie/wat wordt hierin geadresseerd (zie “hart” van het Canvas en “voor wie”)

2. Huidige stand van zaken

Zie Canvas “Onderscheid” en “Belangrijkste middelen”

- Doen 75 % van de scholen mee? Met tenminste € 7,50?
- Is er een besluit vanuit de gemeente m.b.t. de gemeentelijke bijdrage m.b.t Cultuureducatie?
- Is er een voornemen/ besluit m.b.t. het aantal uren van de combinatiefunctionaris cultuur vanaf 31 december 2024

3. Doelstellingen - Plan

Zie Canvas “Waar staat de gemeente voor?” en “Belangrijkste activiteiten”

Is in beeld welke scholen mee willen doen? – oude/ nieuwe scholen (ophalen wensen combinatiefunctionaris op de scholen)

4. Samenwerkingspartners

Zie Canvas “Samenwerking”

Beschrijving bijeenkomsten (ICC netwerk – combinatiefunctionarissen netwerken-deskundigheidsbevordering Rijnbrink- Xpeditie Cultuureducatie, trainingen, etc.)

5. Planning:

Zie Canvas “Belangrijkste activiteiten”

Beschrijving activiteiten (cultuurmenu, cmk, meer muziek in de klas, nieuwe planvorming periode vanaf 2025, etc)

6. Organisatie van het project

Wie is verantwoordelijk voor wat en hoe werk je samen (zie ook Canvas “Samenwerking”)

Eventueel beschikkingen cultuuraanbieders aanpassen aan de te bereiken doelen

7. Monitoring en Evaluatie (MONEVA)

Hoe wordt monitoring en evaluatie uitgevoerd? Evt. ook door wie?

Monitoring door provincie door extern bureau

8. Toelichting op de begroting

Zie Canvas Inkomsten en Uitgaven

In welke staffel komt de gemeente met bovenstaande?

Bijlage 1: De drie regelingen voor cultuureducatie toegelicht.

Als het gaat om cultuureducatie zijn er op dit moment drie programma's relevant:

- Cultuureducatie met Kwaliteit (CmK)
- Cultuur aan de Basis (CaB 2.0)
- Bestuurlijk Kader Cultuur en Onderwijs (BKCO)

Ad 1 CmK: Gaat zijn derde planperiode in. CmK is een programma dat gezamenlijk wordt gefinancierd door de provincie en het Fonds voor Cultuurparticipatie (FCP). Dit programma stelt geld beschikbaar voor scholen en culturele instellingen om samen te werken aan de behoeften en wensen van scholen op het gebied van cultuuronderwijs.

Rijnbrink is namens de provincie Overijssel de Penvoerder voor de 21 middelgrote en kleine gemeenten in Overijssel en verantwoordelijk voor de uitvoering van het plan zoals dat is ontwikkeld en goedgekeurd door de provincie en het FCP. Rijnbrink heeft hierin vooral een rol als uitvoerder in de vorm van kennis- en expertiseorganisatie op het gebied van verbinding, deskundigheidsbevordering en professionalisering, onderzoek en netwerk/infrastructuurontwikkeling en monitoring en evaluatie (moneva).

Ad 2 CaB 2.0: Gaat ook de derde planperiode in, is een provinciale regeling die naast CmK loopt en is gericht op het realiseren van lokale doelstellingen met betrekking tot cultuureducatie. Met CaB 2.0 stelt de provincie financiële middelen aan gemeenten beschikbaar om lokale doelstellingen met betrekking tot cultuureducatie te realiseren. Die lokale doelstellingen zijn tot stand gekomen in een samenwerking van gemeente, scholen en culturele organisaties, worden in de gemeente tot uitvoering gebracht en zijn gericht op een goed aanbod cultuuronderwijs voor de leerlingen van de gemeente. Rijnbrink heeft hier vooral een ondersteunende en adviserende rol voor gemeenten bij het ontwikkelen en uitvoeren van plannen. Tevens voert Rijnbrink onderzoek, monitoring en evaluatie uit en rapporteert over de voortgang aan de provincie.

Daarnaast kan Rijnbrink in CaB 2.0 een bovengemeentelijke rol gaan vervullen als kennis- en expertiseorganisatie waarbij Rijnbrink zich vooral gaat richten op kennisdeling, verbinding, informatieverzameling en kleine provinciale onderzoeksactiviteiten. Voorbeelden zijn: het organiseren van kennisdelingsbijeenkomsten voor beleidsambtenaren, voor cultuurcoaches, workshops, onderzoek naar de gemeentelijke stand van zaken met betrekking tot cultuuronderwijs (Cultuureducatiekaart), etc.

CaB 2.0 heeft een sterke verbinding met CmK. In de uitvoering van beide programma's wordt aandacht gegeven aan deskundigheidsbevordering, professionalisering en kennisdeling. Afstemming ligt voor de hand.

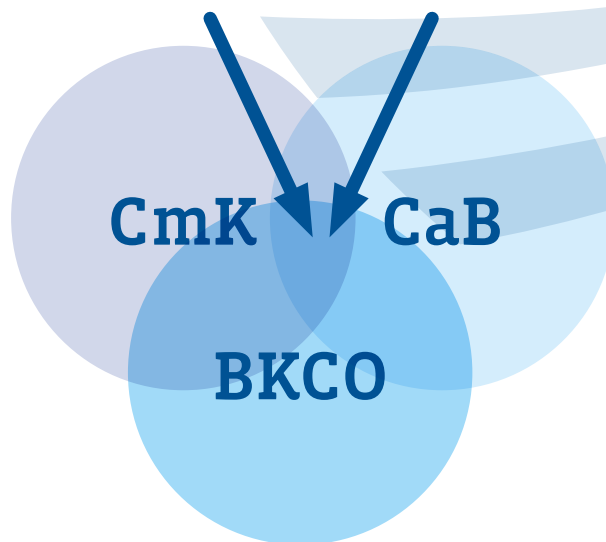
Ad 3 BKCO: Hiermee ondersteunt en stimuleert de provincie lokale samenwerkingen tussen gemeenten, scholen, culturele instellingen, bedrijfsleven en andere organisaties met expertise en financiële middelen. De bedoeling is dat betrokken partijen lokale langetermijnovereenkomsten cultuur en onderwijs sluiten – het lokale convenant - te beginnen bij het primair onderwijs.

De uitvoering van het BKCO is lokaal neergelegd om op deze manier zoveel mogelijk te kunnen aansluiten bij lokale wensen, mogelijkheden en ontwikkelingen. Hiermee wordt lokaal eigenaarschap gestimuleerd en kunnen gemeenten en schoolbesturen samen in gesprek over gewenste langetermijndoelen.

Zo heeft de provincie o.a. een [voucherregeling](#) ontwikkeld die gemeenten in staat stelt om concreet aan de slag te gaan met het ontwikkelen en invullen van een lokaal Convenant Cultuureducatie.

Rijnbrink is secretaris van de provinciale Klankbordgroep BKCO (bestaande uit ouders, cultuur-aanbieders, Interne Cultuur Coördinatoren van scholen, schoolbestuurder, schooldirecteur en cultuurcoaches). Hoewel Rijnbrink formeel geen taak heeft in het lokaal ontwikkelen van een convenant heeft Rijnbrink wel een functie in het beantwoorden van vragen van individuele gemeenten hierover en adviseert hen bij de uitvoering van het BKCO, zoals bij het aanvragen van een voucher bij de provincie.

We hebben dus drie “instrumenten” die ingezet kunnen worden voor cultuureducatie die elkaar kunnen versterken als we ze op een goede manier met elkaar verbinden, zie onderstaande figuur.

CaB 2.0 richt zich op gemeenten, CmK op scholen en culturele instellingen en BKCO is feitelijk de plek waar CaB 2.0 en CmK en dus de scholen en gemeenten bij elkaar komen.

BKCO is een vorm van ontschotting van CaB 2.0 en CmK en vormt het verbindende element.

Hoewel de drie programma's formeel los van elkaar staan, is het mogelijk ze elkaar te laten versterken en te verdiepen, synergie te creëren. Hierin ligt de komende jaren een uitdaging om een vorm en inhoud te vinden die de lokale synergie en verbinding ondersteunt waarbij cultuureducatie voor de komende 8 jaar duurzaam wordt ingezet en geborgd.

